KURUCUSU VE BAŞ MUHARRİRİ ESAT ÂDİL MÜSTECABİ

GERÇEK

DÂVÂMIZ : DEMOKRASİ
İDEALİMİZ : SOSYALİZM
REHBERİMİZ : MİLLİ REALİTE

Yıl: 1 — Sayı: 10 ★ Fiyatı 10 Kuruş ★ HAFTALIK, SOSYALİST, SİYASÎ GAZETE ★ 26 - Nisan - 950 Çarşamba

Egemenlik Milletde midir?

İstihsal ve istismar vasıtalarına sahip olan zümrenin siyasî egemenliği devam ettikçe, milletin çoğunluğunu teşkil eden emekçi sınıfın menfaatleri daima sonuncu plânda kalmaya mahkûmdur.

Yazan: Esat Âdil MÜSTECABİ

Büyük Fransız inkılâbının ateşli ve parlak formülleri, geri kalmış milletler için hâlâ ayni kuvvet ve heyecanı taptaze olarak muhafaza etmektedir.

Bu arada, Türk milleti de, Tanzimat ile başlamış olduğu uyanış ve kendine geliş hareketini bir defa daha kırbaçlamış ve şahlandırmış bulunuyor.

Millet, kendi egemenliğini korumak mücadelesi içindedir. Fakat bu mücadelenin gerçek hasımları da, milletin egemenliğini bir şiar olarak ortaya atmakta ve onu bir yaprak gibi dalgalandırmaktadır.

Anlaşılması hem çok kolay hem çok güç olan bu garip meselenin çözülmesi ve aydınlatılması şu sıra pek lüzumludur.

Milletin topyekûn seçim faaliyeti içinde bulunduğu ve üç burjuva partisinin birbirine karşı koyduğu şu günlerde ele alınması gerekli en mühim dâva; Türkiye Cumhuriyetini 27 yıldır iyi, kötü idare edegilmiş olan Cumhuriyet Halk Partisinin vesayetinden milleti kurtarıp kurtaramamak, kurtarmak gerekli ise, milleti yeni bir vesayet altına sokup sokmamak meselesidir.

Çoğunluğu elde edecek olan parti hangisi olursa olsun, millî egemenlik anlayışında hiçbir gelişme olmayacağını iddia etmek istiyoruz.

Ancak, bu partilerin her birinin bağlı oldukları içtimaî ve iktisadî prensiplere ne kadar müsamaha ile bakılırsa bakılsın zümre egemenliğinin tamamile yok edilebileceğine de ihtimal veremiyoruz. Çünkü; her üç parti de kapitalist içtimaî nizamının devamını sağlayan, mülkiyetliler ve mülkiyetsizler tezadını sona erdirmek kabiliyetini asla haiz olmayan bir tefekkür sistemine bağlıdırlar. Bu sebeple, zümre egemenliğinin yerini millet egemenliğine terketmesi için herşeyden önce, burjuva partilerinin ana programlarında esaslı değişiklikler yapılmalıdır. Buna da imkân yoktur. Aksi halde, bu partiler kendi sınıf şuurlarını bizzat baltalamış olurlar.

Burjuva partilerinin aralarında emekçi sınıfının birkaç oportünist âzasının bulunmasile işler halledilmiş ve milletin çoğunluğu temsil edilmiş sayılamaz.

Çünkü partilerde hâkim olan zihniyet ve prensipler, istihsal ve istismar vasıtalarına sahip olan zümrenin iktisadî ve siyasî egemenliğinin devamını sağladıkça, emekçi sınıfın menfaatleri daima sonuncu plânda kalmaya mahkûmdur.

O emekçi sınıfı ki, işçiyi, ırgadı, küçük toprak sahibi köylüyü, az sermaye ve çok emek birliğile geçinen küçük esnafı ve halkçı münevveri temsil etmekte ve milletin büyük bir çoğunluğuna sahip bulunmaktadır.

Egemenliğin millete geçmesi demek, bu çoğunluğun gerçek mümessillerinin iktidarı ele almış olması demektir.

Yoksa, iktidar; istihsal ve istismar vasıtalarına sahip bulunan zümrenin elinde bulundukça, "Egemenlik milletindir" formülü daima kupkuru bir lâftan, demokrasi ise, daima bir yaldızdan ibaret kalacaktır.

Son yıllarda şahlanmış görünen halk şuurunu sistemli bir şekilde baltalamaya çalışanlar bunu ne maksatla yaptıklarını çok iyi bilmektedirler.

Bütün partilerin milletvekili adayları teker teker gözden geçirilsin, bunların büyük bir çoğunluğunun mensup oldukları partilerin ana prensiplerini teşkil eden "zümrenin iktisadi egemenlik statükosunu muhafaza" formülüne şiddetle sadakat gösterecek ayni zümre mümessilleri oldukları hayretle görülecektir.

Bu kalabalığın arasına sıkıştırılmış olan ve görünüşte "Zümre" ye mensup olmayan bazı şahsiyetler ise, emekçi sınıfının oportünistlerinden ibarettir.

Şunu samimî olarak bir defa daha açıklamak isterim: Biz, burjuva demokrasisinin gelişmesine son derece taraftarız. Ve ayni zamanda biz, emekçi sınıfının sür'atle şuurlanıp iktidarı ele almasının bir zaruret olduğunu da ilân ediyoruz.

Çünkü biz, tekâmüle inandığımız gibi, bütün gayretlerimizin tekâmülü çabuklaştırmak yolunda harcanması lüzumuna da inanıyoruz.

BAĞIMSIZ ADAY, BAĞIMSIZ MİLLET VEKİLİ

Bizde tekdereceli seçim usulü başlayalı, "Bağımsız" kelimesine sık sık rastlanmaktadır. Bu kelimenin lûgatça anlamı her ne kadar hür, serbest, kayıtlara bağlı olmamak ise de, bir milletvekili bütün mânâsıyla millet vekilidir. Yani millete bağlıdır. O halde millete bağlı olan milletveki bağımsız olabilir mi?

Haydi burada partilere bağlı olmayan mânâsına alalım. Yine netice müspet değildir. Bu adam ayrı ayrı bir çok kanaatleri olan fakat bir millet halinde bulunan bütün topluluğu temsil edebilir

Devamı 4 de

DEMOKRAT PARTİYE NE OLUYOR?

Başvekil ve Celâl Bayar mülâkatının doğurduğu netice malûm: İrticaa karşı millî birlik!

Koskoca tarih dağı, bir fare doğurmuş, bu memlekette ilk defa ordunun veya hükûmetin rehberliği olmadan birkaç yüz bin kişi medenî bir topluluk ve toplu bir hareket örneği göstermeğe muvaffak olmuştu. Birkaç serserinin bir iki uygunsuz hareketini vesile sayarak o muazzam halk hareketini kirletmek, gözden düşürmek yolunda Demokratlarla Halkçıların elbirliği etmesi çok dikkate değer bir hâdisedir.

Halka karşı millî birlik dünyanın hiç bir yerinde görülmüş, işitilmiş değildir.

Bütün Ege bölgesinde Mareşali omuzlarda taşıttıran, her ayak bastığı yerde kurbanlar kestiren sanki Demokrat Parti değildi!

Dirisini siyasî maksatlarına âlet etmiş olanlar; ölüsüne saygı gösterenlere düşman kesildiler!

Halka karşı kurulmuş olan bu "Millî birlik" gerçekte, bizzat halkın millî birliğini baltalamaya matuftur.

BALKAN POSTASININ HEZEYANLARI

Kendini serbest satışa arz etmeye cesareti olmayan "Balkan Postası" adlı haftalık bir gazetenin büyük bir derdi vardır: Bulgaristana kaçarak "Esareti tercih etmiş olan" üç gençten biri gazeteci Tuğrul, Balkan Postası sahibinin küçük kardeşidir. Bu zavallı adamın kardeşinin hareketini protesto için Başbakana arizeler sunduğu yetmiyormuş gibi, bir de şöyle bir jurnalcılığa başvuruyor: Eğer Tuğrul talebeliği sırasında Esat Âdil'i tanımış olmasaymış, başına bu felâket gelmezmiş!

Nuri Demirağ gibi kapitalistlerin meddahlığını yapan bu gazetenin "Gerçek" e uzattığı dil ile hâmisine uzattığı el arasında zillet bakımından hiçbir fark yoktur.

"Gerçek", Türk milletine ebedî saadet ve selâmet getirecek bir dâvanın mücahididir. Balkan Postası'na şu mısraı bellemesini tavsiye ederiz:

"Billâh yaşamak, yerde sürüklenmeğe değmez!"

İBRET TAŞI

MEZAR MI? TÜRBE Mİ

Türk dilinde türbe yalnız din ulularının mezarlarına verilen bir isimdir. Kıraldan ziyade kıralcı olan C. H. P. hayatlarında türlü cinayetler işlemiş, değil kardeşlerini, hattâ öz oğlunu bile öldürmüş olan bazı padişahların mezarlarına da türbe adını vermektedir.

Biz, millî tarihimizin şa'şaalı devirlerile iftihar ederiz. Fatih ve Kanunî devirlerile gururlanırız. Fakat kardeş katili İkinci Mehmet ve evlât katili Süleyman **ile asla!**

23 Nisan İdealistleri

Osmanlı İmparatorluğunu yere seren ve Türkiye Cumhuriyetini doğuran hâdiseler üzerinden uzun yıllar geçti.

1950 yılının en hararetli konusu olan demokrasi, bundan 30 yıl önce halkçılık adı altında ilân edilmişti.

O günlerin 23 Nisan idealistleri, hiç şüphesiz bugünün demokrasi âşıklarından daha heyecanlı, daha samimî idiler.

İlk 23 Nisan idealistleri halkçılığı, çok geniş mânâsile kavramışlardı. Halk onlar için bir mâbutdu ve ona hizmet etmek bir ibadetti.

Aradan otuz yıl geçti. Fakat o günlerin heyecanı içimizde hâlâ bir pınar gibi coşkun akmaktadır.

Türk demokrasisinin ilk temel kazıcılarını ve ilk Büyük Millet Meclisi âzasını saygı ile anıyoruz.

Sosyalizmin Ana Hatları

8 - Sosyalizm ve Sınıflar

Sosyalizm ile kapitalizm arasındaki ilmî ve siyasî mücadele, yoksulluk ile varlık arasında ve hayatın içinde geçmekte olan gerçek mücadelenin bir ifadesinden ibarettir.

İnsanın insan tarafından istismar edilmesine karşı koyan sosyalizm; pek tabii olarak, her şeyden önce istismar edilen halk yığınlarının öz dâvasıdır.

Emekten başka geliri olmayan ve ancak emeğini kiralamak suretiyle yaşayabilenlerin teşkil ettiği içtimaî topluluğa: "Emekçi sınıfı veya işçi sınıfı" denır. Dünya sosyalist edebiyatında emekçiye proleter, emekçi sınıfına da Proletarya adı verilir.

Bugünkü cemiyette iki içtimaî sınıf mevcuttur: Bunlardan biri emeğini kiraya veren emekciler, diğeri de emeği kiralayan sermayedarlar. Bu ikincisine yine dünya sosyalist edebiyatında "Kapitalist sınıf" adı verilir.

İşte sosyalizm ile kapitalizm arasındaki mücadele, emekçilerle sermayedarlar arasındaki vesayetin içinde yapılmakta olan gerçek mücadelenin ilmî ve siyasî bir ifadesidir.

Emekçi kitlenin kendini istismar edilmekten kurtarmaya çalışması haklı bir dâvadır. Çünkü yer yüzünde "Değer" namına her ne varsa hepsi emeğin mahsulüdür. İnsan emeği omaldıkça hiç bir "Değer" yaratılamaz. Sermaye ise, emeğin yarattığı değerin arslan payını kendine ayırarak asıl değerin yaratıcısına ölmeyecek kadar bir ücret öder.

Bugünkü kapitalist içtimaî nizamının asıl acıklı tarafı, dünya nimetlerini yaratanların ve bugünkü medeniyet eserlerini meydana getirenlerin bu nimetlerden ve eserlerden faydalanamamakta olmalarıdır.

Emekçi sınıfı; karın tokluğunda, bilgi edinmede, konforda, sağlıkta kapitalist sınıfa nazaran son derece düşkün durumdadır.

Diğer taraftan dünya milletlerinin hepsinde halkın çoğunluğunu emekçiler, azınlığını ise kapitalistler teşkil etmektedir.

Bu iki içtimaî sınıfı birbirinden ayırt eden diğer bir ölçü de şudur: Emekçi sınıfı her türlü istihsal vasıtalarından mahrumdur. Kapitalist sınıf ise, istihsal vasıtalarını kendi inhisarı altında bulundurmaktadır. Gerçi "Emek" de bir istihsal vasıtasıdır. Fakat emekçi emeğini ücret karşılığı kiralamak zorundadır. Aksi halde, başka geçim vasıtası bulunmadığından, açlıktan ölür.

Sermayedar; toprağı, makineyi ve nakil vasıtalarını eline geçirdiği gibi asıl istihsal unsuru olan emeği de, emekçinin geçim zaruretinden faydalanarak gayet kolaylıkla elde edebilmektedir.

İçtimaî sınıfları birbirinden ayırt eden diğer bir ölçü daha vardır; o da hususî mülkiyettir. Kapitalist içtimaî nizam görünüşte, mülkiyet hakkına, mülkiyet esasına dayanır ve bu nizamda mülkiyet hakkı mukaddes sayılır.

Fakat bu mukaddes haktan faydalananlar yanında faydalanamayanlar her millette büyük bir çoğunluk teşkil eder. Bu çoğunluğun hususî mülkiyet namına barınacak bir aile meskeni dahi bulunmadığı halde, cemiyetin bütün hususî mülkiyet kaynakları azınlığın, yani kapitalist sınıfın elinde bulunmaktadır.

Meselenin özü şudur: İnsanın insan tarafından istismarı sistemi, büyük bir içtimaî adaletsizliğe yol açmış ve ayni toprak üzerinde yaşayan, ayni devlet tarafından idare olunan, ayni dili konuşan ve ayni soydan gelen bir milletin büyük bir çoğunluğunun yarı yoksul kalmasına, azınlığının ise, aşırı bir refah içinde yaşayıp gitmesine sebebiyet vermiştir.

Gerçekten bir "Millî Birlik"; bir milletin efradı arasında yalnız siyasî farkların değil, iktisadî farkların da ortadan kaldırılmasile mümkün olabilir.

Açlık ve tokluk, mülkiyet ve mülkiyetsizlik, bilgi ve cehalet gibi tezatların kaynaştığı bir içtimaî bünyede birlik ve adalet aramak çölde su aramak gibidir.

E. A. M.

Yine "Doğuda sınıfların durumu,,

Goşistler, burjuva inkılâbının, dolayısiyle sosyalist inkılâba kalbolmasına da muhalefet ediyorlar.

Yazan: Ali RÜŞENOĞLU

İyi dostum;

Bizimkiler, batılıların monarşiye karşı yapıkları mücadelelere bakarak, doğudaki istiklâl hareketlerini ayni gözle inceleriler. Halbuki batıda orta sınıflar ekonomik rüşdlerini tamamlayarak aristokrasiyi ortadan kaldırıyorlardı. Doğuda ise böyle zengin bir orta sınıf yoktu. Olamazdı, çünkü Doğu, fert mülkiyeti temeline dayanan üretim sisteminden gelmiyordu. O, aşiri geleneğin ifadesi olan (Çiftlik ekonomisi) nin ülkesidir.

Çok kimseler C.H.P. devrimini batıda gördüğümüz biçimde bir burjuva sınıfı hareketi sayarlar. Yalnız bu orta sınıfın mahiyeti hakkında hiç birşey söylemezler. Bu sınıf hangi ticarî, malî ve endüstriel kaynaklara malikti? Eğer o gerçekten batıdaki benzerleriyle ayni şey ise, nasıl olur da iktidarı askerlere kaptırdı? Bu bir burjuva sınıfı ise, nasıl oluyor da sırasiyle komünist, faşist bu günde liberal ve sosyalist rejimlerle ayrı, ayrı anlaşarak onların herbirinden - münasebetler kurduğu zamana göre - teşkilât, kanun ve kültür bakımından tesirler alıp hepsini kendinde toplayabiliyor? Ve başı sıkıştıkça menfaatler göstererek içinde toplandığı çeşit, çeşit adamı ortaya sürüp: Ben devletçiyim, ben liberalim, ben faşistim ilâh.. diyebiliyor? Bu memleket hiç bir devirde, batıda gördüğümüz şekilde burjuva ve halk hareketlerinin ortaya çıkması neticesinde yaradılan bir değişme görmemiştir. Daima ve her zaman kapitalizmin en menfi taraflarının hülâsası olan aşiri, askerî, bürokrat bir klik'in kesin egemenliği altında orta ve aşağı sınıflardan gelen bütün temayül ve hareketler söndürülmüş, bunun ardından o klik söndürdüğü hareketleri doğuran ihtiyaçlara karşılık "Sözde tedbirler" alarak kendi egemenliğini sürdüregelmiştir.

Batıda her sınıf hareketinden sonra nisbî bir ilerleme, uyanma olmuş, bir sınıf iktidara geçerken öteki iktidar mücadelesine başlamıştır. Dikkat edilsin ki, bizde hareketler hep askerlerin yaptıkları; klik'in kendi içindeki mücadelelerle kendi kendini kurtarması hareketleridir.

Bu nokta anlaşıldıktan sonra doğudaki kurtuluş mücadelelerini, batının monarşiyi kaldırmak için yaptığı burjuva demokratik hareketlerine benzetmek boşunadır. Esasen batıdaki hareketler bir iç problem iken doğudakiler bir taraftan emperyalizme karşı yapıldıklarından ayni zamanda birer "Dış problem" idiler. Bu hal, halkları yine kütle halinde ka'arak klik'in peşinden sürüklenmeğe zorlamıştır.

Türkiyede geniş bir halk devrimi için zemin tamamdır. Burjuvazi ile beraber işçi sınıfı ve durumunu kavramış bir köylü unsuru yetişme çağına girmiştir. Böyle bir devrimin yarı yolda kalamayacağı ve kuvvetlendikçe çok ilerilere kadar varacağı şüphesizdir. Türkiye bugün klik için de servet yaptıktan sonra ondan ayrılan ve şimdi Amerika tarafından desteklenmekte olan burjuvazinin inkılâbı arifesindedir. Türkiye bu inkılâbı, çok daha ileri şartlar içinde 17 - 19 uncu yüzyıllarda Batı Avrupada olduğundan çok daha müsait imkânlarak malik olarak bir işçi sınıfile birlikte idrak edecektir. Böylece - vaktiyle Almanyada olduğu gibi - burjuva devrimi bir işçi devriminin başlangıcını da teşkil edecektir. Bugünkü durum inkılâpçı Türklere, başka memleketlerin inkılâpçılarına düşen sorumluluktan daha inkılâpçı ve cür'atle ele alınmaları gereken vazifeler vermektedir. Devletçiliğin yetiştirdiği, şimdi kendi aleyhine çalışan işçi sınıfı burjuva demokratik inkılâbiyle birlikte haklarını elde edecek ve sür'atle şuurlanacaktır. Halbuki Batı Avrupa inkılâplarında hazır bir işçi yoktu, tedricen yaratılmıştı. Bu hal Batı Avrupanın inkılâpçı olmaktan uzak, tekâmülcü karakterini vermiştir. Bize gelince, burjuva inkılâbının bir işçi sınıfını yaratmasını değil, fakat mevcut işçi sınıfına genişlemek ve sesini yükseltmek imkânlarını sağlamasını bekliyoruz.

Amerikan sermayedarlığının tesirlerine benzer tesirler Çarlıkta, Çinde, Hintde de vardı.

Yıllardır, ortalıkta gerçek bir inkılâpçı teori yerine saçmasapan tezler, halka hiç bir temas sağlayamamış bir takım karanlık düşünceler dolaşıp duruyor. Burjuva demokratik devrimi gelişmedikçe bu kapalı tarikat zihniyetinden kurtulmağa hiç bir şekilde imkân yoktur.

Şu nokta seçik olarak kavranmalıdır ki, demokratik burjuva devrimi muvaffak olmadıkça, sosyalist devrimin belirmesi gayri kabildir. İleri diye geçinenler burjuva devriminin, dolayısiyle sosyalist devrime kalkmasına da muhalefet etmektedirler."

Türkiyede "uzun zaman istismar edilen, baskı altında yaşayan halk kütlelerinin (Buna devletçilikten darbe yiyen sermayedarlar da dahildir.) artık eskisi gibi yaşamak imkânsızlığını kavramaları, haklar istemeleri meseleyi halletmez. İstismar eden ve baskı yapanların da eskisi gibi kontrolsüz, kanunsuz yaşayamamaları, saltanat süremeleri de gerektir. Eskiden çelâli isyanları ile halk ayaklanıyor, fakat istismarcı saltanatta hiç birşey değişmiyordu. Aşağı sınıfların da eski şekilde hareket edememeleri şartiyledir ki, inkılâp başarılabilir." Bu gün ise, gerek iç burjuvazinin gerekse uluslararası şartların baskısı altında hâkim klik eski yapısını terketmeğe çabalıyor. Fikrimce onun gerçek iflâsı da buradan gelecek-

Devamı 4 de

EINSTEIN'IN YENİ TEORİSİ

Büyük bilgin'in yeni teorisine göre, yer çekimini istenildiği şekilde idaremiz altına almak kabildir. Yer çekimi, elektrik ve mağnetik kuvvetleri üç bölümlü bir yaprağa benzetebiliriz. Bu üç bölüm tek sapta birleşmektedir. Sap ise, maddenin içindeki kuvvetlere doğru uzanır, kökünü oradan alır. Eskiden bu üç kuvvet ayrı şeyler olarak düşünülürdü. Demek Einstein yer çekiminj de tıpkı elektrik ve atom enerjisi gibi atom çekirdeğine bağlamaktadır. Böylece yer çekimi kuvveti Newton'danberi zannedildiği gibi yer yuvarlağının değil, fakat genel olarak maddenin bir özelliğidir. Şu halde maddeye ait elektrik, mağnetik ve atom kuvvetlerini kontrol altına aldığımız gibi, yer çekimini de kontrol altına almak mümkün olacaktır.

Bu görüşü ile Einstein büyük bir ilerlemeyi haber veriyor: Mademki yer çekimi dünyaya değil atom çekirdeğine ait bir meseledir, öyle ise, cezibenin tesirlerinden kurtularak sonsuz boşluğa atılabilmek yolundaki beşeri çabalar bundan böyle atom çekirdeği etrafında toplanmalıdır. Şimdiye kadar ise, "Dünyanın cazibe sahası dışına çıkabilmek" esası üzerinde çalışılıyordu. Demek koca dünyaya ait sanılan cazibe aslında küçücük atom çekirdeğine aittir. Bu çekirdeğin kontrol altına alındığı gün bir hakikattir. Fezayı dolaşmak artık bir hayal değildir.

BİR DAKİKA

"Cumhuriyet" de D. N. yazıyor: İkide birde duyuyoruz: Vali Patriğe gitti, Patrik Valiye geldi..

Vali devleti temsil ediyor. Patrik ise, adı üstünde düpedüz din adamıdır.

İmdi bu ne samimiyet böyle? Mektep arkadaşları diyeceğim, yaşları müsait değil. Meslek arkadaşları diyeceğim, ne münasebet. Biri hasta, diğeri doktor diyeceğim, o eskidendi.

Hü'âsa anlaşılmıyor vesselâm. Karamanın koyunu, sonra çıkar (oy) nu.

BÜLEND ORAN

Adını ilk defa Fahir Onger'in yayınladığı "Suratı Kirli Çocuklar" hikâyesile duyduğumuz Bülend Oran şimdi "Fikir ve Sanat" ta Lodosçu ve Ödenmiş Hesap adlı iki hikâye daha yayınladı. İstikbal için kuvvetli ümitler vaadeden genç hikâyeciye başarılar dilerken bilhassa Lodoscu hikâyesini tavsiye ederiz.

PİCASSO'NUN YENİ MERAKI

Dehasından şüphe edilemiyen büyük sanatkâr Picasso bir fotoğrafçıdan mülhem olarak "Işıkla resim" yapmağa başladı. Kalem veya fırça yerine eline elektrik lâmbası alan üstad kapkaranlık bir yerde havaya resimler çizmekte ve resim çizilene kadar açık tutulan fotoğraf objektifi bunu tespit etmektedir.

Picasso havaya çizdiği resme üçüncü boyut'u verebilmek amacile daha sonra yaptığı resimlerde kendi mihveri etrafında dönmektedir. Böylece meydana gelen şekle artık "Resim" değil, fakat kabartma heykel demek doğru olur.

H. T.

KÖY ENSTİTÜLERİNİN YIL DÖNÜMÜ

Köy Enstitüleri cumhuriyetin büyük Maarif Vekili Hasan Âli Yücel ve köy çocuğu İsmail Hakkı Tonguç tarafından - memleketin en büyük ihtiyacına asırlar zarfında verilen ilk cevap olarak - kurulup müspet sonuçlar vermeğe başlayınca her müspet hâdiseyi komünizm ile damgalamak için fırsat kollayan "Kabakçı Mustafa zihniyeti" hemen faaliyete geçti.. Enstitüler öyle bir hale getirildi ki, bu gün oradan sadece ketebe zihniyetli bir tip yetişmeğe başladı.

Yıldönümü münasebetiyle yapı'an merasim, Garnizon Komutanı, Vali ve Maarif Müdürü gibi zevatı resmiyenin soğuk nutuklarile geçmiş, köy çocuklarının kendiliğidenliklerini kaybettikleri de esefle müşahede edilmiştir.

Demokrasinin "Bütünlüğü" prensibine akıl erdirememek yüzünden, demokrasiye heveslenenler hiç birşey beceremiyor, başarılmış işleri de bozuyorlar. Köy enstitülerinde hür ilim zihniyetinin hüküm sürdüğü yılların pek çok başarısı vardır. Biz burada fırtına koparan Mahmut Makal'ı zikretmek istemiyoruz. Bu köy çocuğu kendisine bu gün "Komünist damgası basan zihniyetin terörü elindeki bir enstitüde yetişebilir miydi? O ancak kafası işlemiyen sinik bir ketebe olurdu.. Halbuki onun üç sandık kitabı var, kafası vatan ülküleriyle dolu.. Herşey gibi köy enstitüleri de hürriyet olmayınca sadece bir "İsim" olarak kalır.

İRTİCA MESELESİ VE ÜNİVERSİTELİLER

M. T. B. nin PROTESTÖSU

Millî Talebe Birliği, Mareşal Çakmak'ın cenaze töreninde Emniyet Müdürü ve memurları tarafından talebenin dövüldüğünü, hakarete maruz kaldıklarını, tevkif edilen arkadaşlarının haksız bir muameleye tâbi tutulduklarını açıklayan bir beyanname yayınlamıştır.

Başlarına gelen haksız ve kanunsuz hareketleri açıklamak hususundaki medenî cesaretlerini alkışladığımız bu genç arkadaşlar bir taraftan da çok geri ve inkılâpçılığa aykırı bir tavır takınarak 12 yıldanberi - haksız ve kanunsuz şekilde - hapiste yattığı kesin şekilde ispat edilmiş olan dâhi şairimiz Nâzım Hikmet'in mahkûmiyetini tasvip etmekte, bu suretle memleketin geri kuvvetleri ile işbirliği yapmaktadırlar.

T. M. T. F.

Türkiye Millî Talebe Federasyonu Genel İdare Kurulu Teknik Üniversitede toplantılarına başladı. Gazetelerden öğrendiğimize göre, toplantıda idare heyetinin kararlarını yürütecek olan merkez komitesinin hazırladığı rapor müzakere ve kabul edilmiştir. Raporun muhteviyatı hakkında hiç birşey yazılmıyor. Bu yüzden T. M. T. F. nin Atatürk inkılâbı şu sıralarda bu geri cereyana karşı bir vaziyet almış olup olmadığını söylemek kabil değildir.

Fikrimizce, T. M. T. F. nin sağlam ilmi esaslara dayanan belirli dünya görüşüne sahip bir program'a ortaya çıkarak hızını "Şahsiyet" ten alan bir kuvvet haline gelmesi zaruridir. Aksi halde birbirlerini tutmayan, çelişik hareket ve gösteriler gençliğin - son cenaze töreninde olduğu gibi - daima aleyhine olacaktır.

Y. T. G. D.

Diğer taraftan Yüksek Tahsil Gençlik Derneği bir beyanname yayınlayarak, Nâzım Hikmet üstadın affını istemeyenleri takbih ile büyük şairin affı için imza toplayan ve imza veren münevverlerle beraber olduğunu belirtmiş, "Derneğin gayelerinin Millî Türk Talebe Birliği Edebiyat Fakültesi idarecilerinin düşünce ve gayretlerile taban tabana zıt oluşile iftihar ettiğini" açıklamıştır.

Nâzım Hikmet üstadın affı meselesinde en gerçek ve en ileri tavrın Y. T. G. D. tarafından alınmış olduğu şüphesizdir.

Kemal Molla-i Pilâvî

Mareşalin cenazesindeki bir iki softanın tekbirini "Memleket çapında bir irtica hareketi" diye ilân eden iktidar C. H. P. âzasından Pilâvi Kemal efendinin kopardığı fırtınayı takbih için ne resmi sözcülerini, ne kalemşörlerini, ne de talebe-i ulûmunu seferber etmiyor. Halbuki bu zatın adamları resmen adliye binasını basmışlar; açıkça tarikatçı olarak ortaya çıkmışlardır.

Bu olayların faili Pilâvi Kemal "Ben C. H. P. ye, memlekete hizmet etmek için girdim" diyor. Hizmetleri de meydanda: Tarikat propagandası yapmak, adliye binasını basmak..

Şimdi kesin şekilde aydınlanmış olarak şunu söyliyebiliriz ki, Mareşalin cenazesinde - esas itibarile - irticaî hareket olmamıştır. Bu harekette tekbir sesleri ve başında sarık değil, takke bulunan 80 yaşında bunak bir ihtiyarın camiden çıkarken takkesini başından çıkarmayı unutması gibi iki olay vardır. Bunlar alabildiğine istismar edilmekte ve 200,000 kişilik hak nümayişinin iktidar aleyhine tecelli eden neticeleri "İrtica" olarak damgalanmaktadır.

Bundan evvelki seçimlerde halkın şahlanışını komünizm demagojisi yaparak sindirmiş olan iktidar bu seferki şahlanışı sindirmek için "İrtica" vesilesini imal etmekle meşguldür.

Asıl irtica hareketi C. H. P. âzasından Pilâvi Kemal Mollanın hareketidir. Hâdiselerin seyri neticesinde şimdi aydınlanmış olan hakikat bundan ibarettir.

H. T.

GERÇEK
Sahibi ve neşriyatı fiilen idare eden:
Orhan MÜSTECABİ
Abone: Yıllığı 500 kr.
Altı aylığı 250 kr.
Dizgi: Rıza Koşkun Matbaası
Baskı: Boşboğaz Matbaası
İdare yeri: Ankara caddesi
No: 59 - İstanbul

RAKAMLAR-GERÇEKLER

Şeker meselesi

Türkiyede her yıl ekilen pancar sahası ortalama 45 bin hektardır. Bazı yıllar bu ekiliş 39 bin hektara düşmekte, bazı yıllarsa 53 bin hektara yükselmektedir.

Her yıl elde edilen şeker pancarı ise ortalama 600 bin tonu bulmaktadır.

Halen Türkiyede dört şeker fabrikası vardır: Alpullu, Uşak, Eskişehir, Turhal fabrikaları

1930 yılındaki şeker istihsalimiz 4290 ton idi, 1946 istihsali ise 26058 tona yükselmişti.

Şeker fabrikalarının bina ve makine kıymetleri 30,906,000 lira tutarındadır. Bu fabrikalarda 329 memur, 767 devamlı işçi ve iş mevsiminde de 4983 işçi çalışmaktadır.

1946 yılında nüfus başına 1 kilo 370 gram şeker düşmüştür. Yani günde 4 gramdan biraz daha eksik!

Dünyanın en çok şeker istihsal eden memleketleri sırasiyle: Hindistan, Küba, Sovyetler Birliği, Almanya, Birleşik Amerika, Cava, Brezilya ve Fransadır.

Memleketlerin yıllık ortalama şeker istihsalleri şöyledir:

	Ton
Hindistan	3454000
Küba	2690000
Sovyetler Birliği	2400000
Almanya	2320000
Birleşik Amerika	1900000
Cava	1760000
Brezilya	1190000
Fransa	930000

Birleşik Amerikada kendi yıllık istihsalâtına göre, nüfus başına 15 kilo, Fransada ise, 22 kilo düşmektedir.

PEYAMİ SAFA BEY

C. H. P. Bursa milletvekili adayı, ve ileri geri bütün İstanbul ve Ankara gazetelerinin bivei bâkiri Beyami Safa, "Gerçek" in bir baş makalesini Ulus'da kıl - i kâl konusu yapmış, akılınca hem nalına, hem mıhına vurmuştur.

"Gerçek" örsünde Demokrat Parti Başkanını çekiçlemek, C. H. P. mensubu için belki bir marifet sayılabilir. Fakat Celâl Bayar vesilesiyle Peyami Safa Beyin bizim ideolojimizi tahrif etmesini, düpedüz sosyalist olan "Gerçek" den ve onun başmuharririnden endişelere düşmesini oldukça mânâlı bulduk.

Bu mümtaz burjuva muharriri, "Gerçek"i "Sosyalizmi son kertesine götüren ve her sütunundan Orak Çekiç gürültüsü gelen haftalık bir gazete..." diye vasıflandırıyor.

Peyami Safa Beye kısaca şunu söylemek isteriz: Bizim Orak Çekicimz yerli yapısıdır. Gürültüsü de bu milletin ıztıraplarının sütunlarımızdaki akislerinden ibarettir. Nazenin kulaklarınızın incinmesi de bundandır!

OKUYUCULARIMIZA

"GERÇEK" kendisinin tanıtılması ve okutturulması hususunda idealist okuyucularının yardımını bekliyor. "GERÇEK" e abone olunuz ve bütün dâva arkadaşlarınıza tavsiye ediniz.

Türk Sosyalistlerine öğütlerim

Parti, grupçuk olarak mücerret vaziyette kalırsa buğdayı gelmeyen değirmen taşları gibi grubun elemanları birbirlerini kemirirler.

Yazan: Mustafa BÖRKLÜCE

Parti, şüphesiz ki, cemiyetin içinden fışkıran bir organizasyondur. Fakat çeşitli partilerin meydana gelişi, sosyal ekonomik şartların yarattığı bir netice olduğuna göre, onların kaynaklarını tespit etmek lâzımdır: İçinde yaşadığımız cemiyet tabiatın bir parçasıdır. O da tabiatin çizdiği umumî kanunların çerçevesi içinde gelişme seyrine bağlı bir varlıktır. Çünkü, kâinatta asıl ve mutlak olan biricik hakikat, durmadan hareket ve basitten mürekkebe bir akıştır. Bu mutlak durumun karşısında, her kemmiyet ve keyfiyet nisbî ve gelip geçicidir. Cemiyette ayni kanuna bağlı seyrini yaparken, tarih boyunca, boğum, boğum merhaleler aşmış, çeşitli safhalar geçirmiştir. Bu medeniyet yolunun üstünden yürüyen muhtelif cemiyetlerin aştıkları konak yerlerini, bizim memleketimiz, iç şartlarının yarattığı engeller yüzünden ayni hızla geçememiş geri kalmıştır.

Bellibaşlı cemiyetlerin bu gün ulaşmış oldukları merhale karşısında bize düşen vazife; bu memleketlerin medeniyet yolunda geçirdikleri safahat, doküman olarak gözlerimizin önüne serilmitir. Bundan âzâmî şekilde faydalanıp, onların örneksiz olarak çiğ yoldan yürürken, dolaştıkları kavisleri, yaptıkları zigzagları aynen tekrarlamamaktır. Bu karışık durumda lüzumsuz oyalanmaları yapmayıp, iç durumuzun tekâmül zaruretini göz önünde tutarak tekâmülü teşci edecek kestirme yolu bulmak zorundayız. Bu umumî tablo karşısında c e m i y e t i n bütün fertlerini bir fikir etrafında toplamak kabil değildir. Çünkü, cemiyet bünyesinde insanları sosyal ekonomik şartların, yarattığı zaruret yüzünden kategorilere ayırmıştır. Bunlar yapılan istihsal gerçeği üzerinde beliren istihsal münasebetlerinin doğurduğu sınıflardır. Ayrı, ayrı menfaat taşıkıkları için, birbirlerniden başka da görüşlere sahiptirler.

Binaenaleyh bu çeşitli görüşlerdir ki, cemiyetin yürüyüşüne kendi menfaatlerine uygun istikamet vermek isterler. İşte parti, muayyen sınıfın şuurlu elemanlarından teşekkül etmiş, temsil ettiği sınıfın menfaatlerini koruyup, siyasetini yürüten bir varlıktır. Her ne sebeple olursa olsun cemiyet içinde sınıfının menfaatlerini ve siyasetlerini güdemeyip, geniş halk kitlelerini kendine çekemezse, o partinin varlığı ile yokluğu ayni şeydir Bir isimden ibaret köksüz bir grupçuktur. Bütün yaptıkları yapmacık ve yaygaradan ibarettir. Çünkü, normal bir parti, kuvvetini, hızını temsil ettiği geniş kitleden alır ve başından aşan işlerin hayata geçirilmesi uğrunda mücadele yolunu tutar. Fakat kitle ile münasebet tesis edemeyen grup, cemiyet içinde şu duruma sürüklenmek mecburiyetindedir: Birbirinin üstüne konmuş değirmen taşları, aralarına akan buğdayları öğütür un haline getirirse, vazifelerini yapmış olurlar. Buğdayı gelmeyen dönen değirmen taşları şüphesiz ki, birbirini yer. Parti de böyledir. Kitlenin işlerini normal yoldan yürütürse hakkyle vazifesini yapar. Yok grupçuk olarak, mücerret vaziyette kalırsa, tıpkı değirmen taşları gibi grupun elemanları birbirlerini kemirirler. Realite bir tarafta unutulur. Grup iç tezatları içinde, körleşir. Sadece siyasî hırs yüzünden zıvanadan çıkar. Sınıf şuurunu kaybeder. Kuduz hastalığına tutulmuş gibi etrafına saldırır. Çeşitli iftiralar, eşine rastlanmamış yalanlar içinde yuvarlanır. Nihayet grup, tarihin seyri içinde dejenere olup çürümeğe mahkûmdur. Amma hakikat, dâvanın asıl sahibi olan kitle tarafından anlaşılıp, grup tasfiye edilinceye kadar büyük zararlar verir. Fakat zararın neresinden dönülürse, kârdır demekten başka çare yoktur.

Partilerin sosyal kaynaklarını ortaya koyduktansonra, diğer partileri bu noktada saflarına bırakıp, işçi, köylü, küçük, orta esnafın sınıf tezadlarından doğan menfaat ve görüş birliğini temsil edecek sosyalist partisinin anahatlarını çizelim:

1 — Sosyalist partisinin teşkilât sistemi aşağıdan yukarıya yürür.

2 — Sosyalist partisi demokratik merkeziyetçidir.

Demokratiktir; çünkü, parti hiç bir ferdin, grupun, kliğin has malı değildir. Düpedüz kitlenin malıdır. Kimse onu istediği gibi kullanamaz. Hiç kimse parti dahilinde sorumsuz değildir. İstenildiği zaman hesap vermeğe mecburdur. Zaten hakikî ve samimî bir merkez yukarıda gösterildiği gibi kongreden aldığı direktifleri tatbike memur bir icra organıdır. Partinin her üyesi, bulunduğu kademede arkadaşlariyle karşılıklı aynı hakka sahiptir. Her türlü meseleleri incelemekte, münakaşa etmekte alabildiğine serbesttir.

Merkeziyetçidir: Gündeme alınan meseleleri serbestçe inceleyip, münakaşa ettikten sonra çoğunlukla karar altına alınan maddeler her üye, her kademe tarafından olduğu gibi kabul edilip bilâkaydüşart sıkı bir disiplin altında tatbikat sahasına geçirilir. Şuurlu disiplin esastır. Yani, "Gözlerimi kaparım, vazifemi yaparım" değil, tam tersine, gözlerimi dört açarım, vazifemi yaparım, formülü muteberdir. Grupçuluk, hizipçilik gibi fraksiyon hareketleri, partiyi içinden yıkar ve çökertir. Bu gibi hareketler ve temayüller, ihanetlere yol açar.

Bu basit, fakat, basit olmakla beraber en doğru yolu çizen ana prensipleri; kendilerini dev aynasında görüp, partinin potasında erimekten korkan, zavallı alâmeler için değil, saf ve temiz yürekli sosyalist vatandaşların her zaman, her yerde, müdafaasını yapmalarını candan dilediğim için yazdım.

APAÇIK DOSDOĞRU

İRTİCA KİMİN BAĞRINDA HORTLUYOR

Yazan: ADİLOGLU

İnsanlar yaşlandıkça hava cereyanlarına karşı mukavemetlerini kaybederler. Cumhuriyet Halk Partisi de yirmi yedi yıl içinde o derece ihtiyarladı ki, içtimaî ve siyasî çevrede tıkanmadık, sıvanmadık delik ve çatlak bırakmadı. İğne deliği kadar bir yerden hafif bir serinlik gelse, zemheri kedisi gibi bağırıyor, hiddetleniyor:

— Aman tıkayın irtica gelmesin!

— Aman sıvayın ihtilâl gelmesin!

Koskoca Türkiyede, kendinden başka oturan, düşünen, teneffüs eden yokmuş gibi her şeyin kendi nefsi nefsine, kendi arzuyu hümayununa göre düzenlenmesini istiyor.

Halk Partisi kırarsa kaza, halk kırarsa ceza oluyor.

Halk olgunlaştı diyor, türbeleri açıyor. Cenaze başında getirilen iki tekbir sesini ise, rejime karşı bir yaylım ateş sayıyor.

Haniya, vicdan hürriyeti, âyin serbestliği ve demokrasi vardı?

Diyanet İşlerine, Evkafa, İlâhiyat Fakültesine lâyik devlet bütçesinden tahsisat ayıran Halk Partisinin cenaze merasimlerindeki dînî âyinlere dil uzatması bizi hayretlere düşürdü.

Biz ki, bu memlekette her türlü irticaın baş düşmanları arasında bulunuyoruz. Fakat mâbetlerin, ibadetlerin, âyinlerin, inanmak ve inanmamak serbestliğinin kanun himayesinde bulunduğu bir memlekette yaşadığımızı da asla unutmuyoruz. Şunu da iyice kavrayabiliyoruz ki, dnî ve millî görenekler ve gelenekler ile irtica arasında hiçbir münasebet yoktur.

Bir müslümanın cenazesinde, müslümanca, bir hristiyanın cenazesinde hristiyanca âyinler yapılmasını yasak etmiş bir kanun da hatırlamıyoruz. Bilâkis Türk Ceza Kanununun 175 inci maddesi bu gibi âyinlere müdahale edenleri bir aydan altı aya kadar hapis ile cezalandırmaktadır.

Şu halde, iki yüz bin kişilik bir halk kitlesinin tertiplemiş olduğu millî bir cenaze merasimindeki dinî âyine irtica boyası vurmaktan çekinmemiş olanlar irtica düşmanlığında gerçekten samimî olsalardı, Atatürk devrimlerinin inkılâpçı âbideleri teker teker yere sermezlerdi!

Biz de, başkaları gibi şu gerçeği tekrarlamak zorundayız: İrtica halkın değil, Halk Partisinin bağrında hortluyor!

Haysiyet eşitliğine aykırı kanunlar

Herhangi bir makama yükselmek "Saygı değer" olmak için ne lâzımdır, ne de kâfi...

Yazan: Faik Muzaffer AMAÇ

İnsan Hakları Evrensel Beyannamesinde bütün insanların haysiyetçe eşit oldukları bildirilmektedir. Bu beyannamenin ilk maddesi şu cümle ile başlar: "Bütün insanlar, hür, haysiyet ve haklar bakımından eşit doğarlar." Anayasamızın 69 uncu maddesinde de "Her türlü grup, sınıf, aile ve kişi ayrıcalıkları kaldırılmıştır ve yasaktır." diye bir sarahat vardır.

İnsan Hakları beyannamesine ve anayasamızdaki bu sarahate rağmen mevzuatımızda vatandaşlar arasında HAYSİYET EŞİTLİGİ asla kabul edilmemektedir; vatandaşlar şöyle bir tasnife tâbi tutulmuştur: 1) Saygıya değer olan vatandaşlar. 2) Saygıya değer olmayan vatandaşlar.

Mevzuatımıza göre, bu tasnifte ikinci grubu teşkil edenler, birinci gruptakilere saygı göstermekle mükelleftirler.

Meselâ, Memurin Kanunu yalnız âmirleri sayğıya değer bulmakta, mâdunları (astları) saygıya lâyık görmemektedir. Zira bu kanunun 29 uncu maddesi (Vazifesi başında âmire hürmetsizlik etme) yi tevbihi mucip hallerden saydığı halde, aynı kanunun, âmirlerin memurlarına karşı saygısızlık etmeleri meselesini meskût geçmiş bulunmaktadır. Yani memurların, âmire saygı göstermeleri kanunî bir mecburiyet olduğu halde, âmirlerin mâdunlarına karşı böyle bir mükellefiyetleri yoktur.

1702 sayılı (İlk ve orta tedrisat muallimlerinin terfi ve tecziyeleri hakkındaki kanun) bu hususta Memurin Kanunundan da daha ileri gitmektedir. Memurin Kanunu, memuru âmire yalnız vazife başında hürmet etmekle mükellef kıldığı halde, bu 1702 sayılı kanunun 20 nci maddesinde böyle bir tahdit te yoktur. Bu madde mutlak olarak (Âmirlerine karşı hürmetsiz tavır göstermek) ihtar veya tevbihi mucip hareketlerden sayılmaktadır. Yani, burada memurun, âmirine hürmet etme mecburiyeti bakımından zaman ve mekân kaydı yoktur. Maddenin mutlak ifadesine nazaran, meselâ, sokakta müdürünü görüp te selâmlamıyan bir muallim ihtar veya tevbih cezalarını mucip bir harekette bulunmuş sayılacaktır. Böylece bu kanuna göre, muallim, müdürüne her yerde ve her zaman saygı göstermek mecburiyetinde olduğu halde müdür, muallimine

Devamı 4 de

C. H. P. nin Emniyet tedbirlerinden

İkinci bir Meclis meselesi

C. H. P. Genel Başkanı İsmet İnönü, seçim kampanyasını, ikinci bir meclisin lüzumundan bahsederek açmıştı.

Başvekilin Zonguldak nutukları meseleyi daha çok aydınlattı. Meğer bu ikinci meclis emekli temyiz başkan ve âzalarile, yüksek kumandanlar ve idare âmirlerinden teşekkül edecekmiş.

Şu halde, saltanat devrinin mahut âyan meclisi ihya edilmiş olacaktır.

İktidar partisinin, kendisine yedek bir otorite hazırlamakla meşgul bulunduğuna şüphe yoktur. "Egemenlik, kayıtsız ve şartsız milletindir" formülü ikiye bölünecek ve meclisler bu egemenliği kardeşçe paylâşacaklardır.

Fakat her şeyden önce bu, bir anayasa meselesidir. Anayasanın ancak müessisan meclisince tâdil edilmesi usulü de bizde kabul edilmiş değildir.

Şu halde, Halk Partisinin üçte iki çoğunluğu elde etmesile, Âyan Meclisi gerçekleşmiş olacaktır.

Türkiye Cumhuriyetinin âyan meclisine olan ihtiyacı, acaba hangi zaruretlerin mahsulüdür? Bu hususta esaslı hiçbir açıklama da bulunulmamıştır.

Bu, ya bir seçim propagandasıdır ve C. H. P. ye elzem olan üçte iki çoğunluğun elde edilmesini sağlamak maksadile ortaya atılmıştır, yahut bununla bizce meçhul maksatlar güdülmektedir.

Fakat açıkça belirtilebilir ki İsmet İnönü bunu, seçimde kaybedecek parti erkânını teselli maksadile ortaya atmıştır. Büyük Millet Meclisindeki postlarını kaybedenlere âyan meclisindeki koltukların ihsan buyurulması için hiçbir sebep yoktur.

C. H. P. için, ileri görüşlü bir parti değildir, diyenler hata ediyorlar. Bundan daha ilerisini düşünebilmek, her türlü emniyet tedbirlerine başvurmak, ancak C. H. P. sine yaraşır bir dirayet ve kıyasettir.

Reşit Menteşoğlu

Teşbihte hata olmaz

İÇİMİZDE KIZIL SULTAN GİBİ DÜŞÜNENLER VAR

C. H. P. nin dış politika erkânından Kasım Gülek dikkat çekici bazı mütalâalarda bulunmuştur. Gündelik gazetelerin yayınladığı beyanata göre Kasım Gülek şöyle buyurmuş:

"Mareşalin cenaze merasimi esnasında Adanada idim. Cenaze merasiminin hiç de hoş olmayan hâdiselere başlangıç vesilesi teşkil etmesi esefle karşılanacak bir haldir. Bu arada üzerinde durulması gereken bir nokta da bu hâdiselerin İstanbulda patlak vermiş olmasıdır. Bunda birçok yüksek tahsil müesseselerinin Anadolu'ya dağıtılmayıp İstanbulda toplanmasının büyük tesiri vardır. Ve bu bir hatadır. Bu sahadaki faaliyetler esnasında İstanbulun sosyal durumu göz önünde bulundurulsaydı ve bugünkü neticeler düşünülseydi bu hâdiseler meydana gelmezdi."

Ne garip tesadüf ki, Kızıl Sultan Abdülhamid de böyle düşünmüş, şeytanî bir karar'a yüksek okulları İstanbuldan uzaklaştırmıştı. Evvelâ, Selânikte bir hukuk mektebi açmış, sonra 1907 de Konyada da ikinci bir hukuk mektebinin açılmasını ferman etmiş idi.

Acaba, sayın Kasım Gülek Kızıl Sultandan mı ilham aldı? Fakat Abdülhamit, bütün zekâ ve tedbirlerine rağmen 1908 inkılâbını durduramamıştı!

R. M.

YİNE DOGUDA SINIFLARIN DURUMU

Baştarafı 2 de

tir. Bununla beraber o daha bir çok "Müdafaai nefs" cehitleri yapacaktır.

Bize gelince; yalnız sosyal münasebetlerimizi değiştirmek için değil, bizzat kendimizi de değiştirmek için pek çok siyasî tecrübe ve mücadelelere ihtiyacımız vardır.

Türk köylüsünü hiç bir Avrupa memleketinin köylüsü ile mukayese etmek kabil değildir. Bir köylü ki, kurtuluş savaşını yapmış, fakat sonra çok ağır bir hayal sükûtu ile hayatında hiç bir şeyin değişmediğini görmüştür. Bir köylü ki, hatırlayamadığı zamanlardanberi daima istibdat altında, istismar edilerek yaşamaktadır. Bir köylü ki, demokrasi, hürriyet, konfor ve sosyal mücadele terbiyesi namına hiçbir şey bilmez!

"Sosyalizmin köylüyü kazanması zaruridir. O, şehirden kasabaya gidecek ve köyde kuvvetlenecektir. Sosyalizm kesin olarak "Küçük köylü" yü tutar. Ona hayatı daha katlanılabilir bir hale koymak ve isteyince bize şerik olmasını kolaylaştırmak uğrunda herşeyi yapmak gerektir. Buna karar veremiyecek olursa kendi toprağında düşünmesi için mühlet vermek gerektir. Böyle yapmamız yalnız müstakil küçük köylünün bizim tarafımıza kolayca geçebileceğini düşünmemizden ileri geliyor: Sosyalizmin direkt menfaati de buradadır. Proleterleşmelerine mahal vermiyeceğimiz, daima bulunmuş oldukları halde sosyalizme çekeceğimiz köylülerin sayısı ne kadar çok olursa sosyal devrim o kadar sür'atli ve kolay olacaktır. Bu devrim için sermayeciliğin her yönde son hatlarına kadar ilerlemesi, son küçük san'atkârın, son küçük köylünün büyük sermayeci istihsale kurban gitmesi zamanını beklemek saçmadır."

HAYSİYET EŞİTLİGİNE AYKIRI KANUNLAR

Baştarafı 3 te

hiç bir yerde ve hiç bir zaman saygı göstermekle mükellef değildir.

Mevzuatımızda haysiyet eşitliği prensibinin aslâ kabul edilmemiş bulunduğu, şu misallerle daha iyi anlaşılacaktır:

1702 sayılı kanunun 23 üncü maddesine göre (Âmirine karşı hakarette bulunmak) memur için kıdem indirilmesi cezasını mucip olduğu halde aynı kanunun 22 nci maddesine göre, âmirin memuru tahkir etmesi, sadece bir günlükten on beş günlüğe kadar maaş kesilmesi sezasını muciptir.

(Emniyet teşkilâtı mensuplarına verilecek cezalara dair nizamname) nin yedinci maddesine göre (Âmir veya mafevki döğmeğe teşebbüs etmek veya döğmek) meslekten ihraç cezasını mucip olduğu halde, aynı nizamnamenin altıncı maddesine göre (Madunu döğmek) sadece terfiin bir devre geciktirilmesi cezasını muciptir.

Görülüyor ki, aynı fiillere verilen cezalar fiili işleyen veya fiile muhatap olan şahısların içtimaî mevkilerine göre başkalıklar arzetmektedir.

İnsan Hakları Beyannamesinde kabul edilen, İNSANLARİN HAYSİYET EŞİTLİGİ prensibi, mevzuatımızda da kabul edilmiş olsaydı, aynı fiillerin, aynı şekilde cezalandırılmaları icap etmez miydi?

Memurlarla âmirler arasında böylece haysiyet farkı kabul eden mevzuatımız vatandaşlarla Cumhurbaşkanı arasında da bir haysiyet eşitliği kabul edememektedir. Zira Türk Ceza Kanununun 158 inci maddesinin son fıkrası, tek taraflı olarak, bütün vatandaşların, Cumhurbaşkanının şahsına karşı hürmette kusur etmemelerini âmirdir.

Memurları âmirlerine ve bütün vatandaşları Cumhurbaşkanının şahsına, tek taraflı bir saygı ile mükellef kılmak yalnız haysiyet eşitliği prensibine değil, aynı zamanda insan psikolojisine de aykırıdır. Zira malûmdur ki:

Bir kimseye ancak şahsî değeri ve insanî vasıfları sebebi ile saygı duyabiliriz. Saygı içten gelen bir hal olup bunun zorla veya kanun kuvveti ile temin edilmesine imkân yoktur.

Saygı değer olmak için belli bir makam işgal etmeği lâzım ve kâfi bir şart sayan mevzuatımıza rağmen herkes pek iyi bilir ki herhangi bir makama yükselmek saygı değer olmak için ne lâzımdır ve ve ne de kâfidir. Fakat insanlık mertebesinde yükselmiş olmak, saygı değer olmak için hem lâzımdır, hem de kâfidir.

Faik Muzaffer AMAÇ

REALİTE — İDEAL SENTEZİ

Toprağımın insanları

Yazan: O. İNSANCI

Hatırlar mısın Osman dayı? Bir gün seninle dağdan iniyorduk, ikimizin sırtında da odun vardı. Çanakkale savaşında sakatlanan bacağını zorlu sürüyor ve soluya soluya nefes alıyordu. Yoruldun mu Osman dayı diye sorunca bana kızmıştın; çehren korkunç bir hal almıştı; Elinin tersile alnındaki teri silip yüzüme bakmış ve: «Yedi düvel harbinde yüz okkalık mermileri omuzlardım evvelallah bana mısın demezdi... Hamdolsun şimdi de pek takattan düşmüş sayılmam amma evlât; sırtımdaki yük değil de, bu yükü, elin uğursuz iti için taşımak ağır geliyor bana» demiştin.

Sen hâlâ sağ mısın Fatma nineciğim? Gene o eski kerpiç odada çamaşır mı yıkıyorsun? Unutamıyorum senin hâlini bir türlü nineciğim. İhtilâl havası da beni ancak o derece ürpertebilir zannediyorum. Birkaç arkadaşla birlikte sana çamaşır getirmiştik. Delik saç üzerinde pişirdiğin o günkü nafakan olan bazlamayı, zorla aramızda paylâştırmıştın. Ve omuzumdaki çürükleri görünce kendi hâlini unutarak boynuma sarılmış, hüngür hüngür ağlamıştın.

Merhaba Hüseyin! Seni düşüneceğimi hiç tahmin etmedin değil mi? Ayni ot yatakta kıvrılarak sabahlıyor, ayni kahredici hayatın ıztırapları içinde kıvranıyorduk. Anamdan iğrendiğim halde, ayni kapta seninle yemek yiyordum. Fakat sen ufacık bir hatama tahammül edemedin; «Şehir puştları değil misiniz, en iyinizin...» diyerek soyumu, sopumu belledin. Ben seni affettim Hüseyin, sen de beni unutma emi?

Ya sen Nihat, sen ne âlemdesin kardeşim? İyi bir çocuktun tek kusurun şehirli olman ve eziyete tahammül edememen idi. Sana, tımarla vazife zor geliyordu. Ben ise dayağa ve mânevi işkenceye tahammül edemiyordum. Hatırlar mısın o günü? Tenha bir yere çekilmiş ve içmeğe cesaret edemiyeceğimizi bildiğimiz halde, nemli gözlerle bakışarak, paketteki potasyum siyanürü bölüşmüştük. Fakat tam o sırada, çalılar arasında bir sıpa ile haşır neşir olan Müslim'i görünce zehirler elimizden düşmüş ve kahkahalarla gülmüştük.

Seydi'den haber alıyor musun? Dadaloğlu hayranı o âsî kürt uşağı ne yapıyor acaba? Belki memleketine ve dağlarının hür havasına kavuştuğu için memnundur. Amma artık Dadaloğlu'nun meşhur; «Ferman padişahın, dağlar bizimdir.» mısraının realiteyle alâkası kalmadı ki... Şimdi dağlar da ferman sahibinin elinde.

Hey gidi Hasan Bal, Karadeniz uşağı... Kocaman kalçalı ve tombul yanaklı dostum benim. Şu anda muhakkak ya namaz kılıyorsun, yahut da Kur'an okuyorsun, eminim. Karına da kavuştun artık. Oh kekâ, gel keyfim gel. Neydi o mektup yazdırdığın zamanlardaki hâlin. Kızarır, bozarır ve bir türlü «Hâne tarafına selâm» diyemezdin. Karın da burnunda tüterdi hani.. Amma ne eylersin; hem benden hem de evindekilerden ve konu komşudan utanırdın. «Karıya düşkün, kılıbık» demesinler adama bir yol. Serde hocalık da vardı.... Bilmem sen de duydun mu Hasancığım; son zamanlarda bir dedikodu aldı yürüdü, gûya kıyamet kopacakmış, hem de pek yakın zamanda. Her halde, Kaf dağının arkasındaki Yecüç ile Mecüç dünya yüzüne çıkacaklar artık. Belki de eşeklerinin semerlerini dikip tamamlıyabilmişlerdir. Kim bilir hangi iblis, ip tedarik ediverdi kendilerine. Ne dersin?

Gülsüm'üm, canım benim... çimenler üstüne uzanıp, bir bekleyişim vardı seni... Uzaktan rengârenk şalvarını görürdüm evvelâ ve yüreğim hop ederdi. Hele o diri göğsünü titreterek bana doğru koşuşun, aklımı oynatırdı yerinden. Ne kadar da cana yakın ve samimî idin Gülsüm. Hiç çekinmeden; kocam çok döğdüğü için seni seviyorum derdin... Çingeneyim, pisim, kokuyorum, iğrenmiyor musun benden derdin... Ama çingene olmamak elimde değildi ki derdin... Hasılı hep hoşuma giden şeyler derdin. Ne bileyim, belki de her söylediğin söz hoşuma giderdi, kim bilir. Unutamıyorum seni Gülsüm. Sendeki o çıplık samimiyeti kimsede bulamıyorum.

Bir ses geliyor kulaklarıma Ahmet, bir uğultu; bitmez. tükenmez bir uğultu... Bütün kâinat bu uğultunun akislerile çınlıyor. Zıdların çarpışmasından doğan bir uğultu, zıdların birleşmesinden doğan bir uğultu, bir inkişafın uğultusu, Kâinattaki diyalektik hareketin uğultusu... Ve senin kavgan, bu uğultunun bir parçasıdır Ahmet; ekmeği gaspedilen insanlarla, gaspedenlerin çarpışmasından doğan bir uğultu. Sınıf şuuru etrafında birleşenlerin çığ halinde akışının uğultusu. Daima ileriye, daima iyiye koşan kavga insanlarının hareketlerinin uğultusu... İşte asıl realite, işte mutlak ve ilelebet var olan, işte kâinatda değişmiyecek yegâne şey: Değişmenin uğultusu... Bethoven'in sonatları, ilhamını bu uğultudan aldığı için bizi ürpertiyor. Spartaküs'ün haykırışı, Şeyh Bedreddin'in çığlığı bu uğultunun akisleri olduğu için köleleri peşinden sürükleyebildi. Ve biz, bu uğultuyu duyduğumuz için muvaffak olacağız... Yarın bizimdir Ahmet!

BAĞIMSIZ ADAY, BAĞIMSIZ MİLLETVEKİLİ

Baştarafı 1 de

mi? Bu adamın kendi inancı yok mu?

Muhtelif düşünceli bu topluluğa, meselâ bir kısmı liberalist, bir kısmı demokrat, bir kısmı Sosyal demokrat, bir kısmı radikalist, bir kısmı sosyalist ve daha bir çok inançlarda olan bu topluluğa, ben bağımsızım diyen kimse, neyi müdafaa edecektir?

Bu adam demokrat değilse, demokratlara, sosyalist değilse sosyalistlere; radikal değilse, radikallere çatacak ve ortada sıçrayıp duracaktır.

Bir parti bizi rey vermeye çağırırken, bize programını ve sistemini sunuyor ve diyor ki, işte biz görüşleri gidişleri ve inanışları bir olanlar bir araya geldik. Programımız meydandadır. İktidara gelirsek bu programımızı tatbik ederek, milleti iyiye doğru getireceğiz.

Fakat bağımsız ne yapacaktır?

Ferdî düşüncesiyle ne yapabilir? Şimdiye kadar çıkmış bağımsızların birer partiye iltihak edişleri bize bu bağımsız kelimesinin lâftan ibaret olduğunu açıkça göstermektedir.

Bağımsız olarak seçilen bir milletvekilinin yarın ki, (Mutlak olacaktır) Halk Partisini tutarsa, demokrat düşünenler ne der? Veya demokratları tutarsa, Halk Partililer ne yapabilir?

Bizce, kuvvetli inanç sahibi olan inancını ortaya kor, taraflar toplar ve bir parti halinde ortaya çıkar, yoksa reyleri parçalamaktansa inancına yakın olan partiye girmesi en hayırlı iş olur.

İzmir: S.